

Persekuce anarchistů

Emma Goldman

Emma Goldman
Persekuce anarchistů
1924

Získáno 27. 3. 2023 z

https://proletarchiv.yolasite.com/resources/Goldman%2CE.2002_Persekuce

Překlad: Boh-

dana Rytířová; Zdroj: My Further Disillusionment in Russia; 1924; Zdroj:

<https://web.archive.org/web/20130511194810/http://www.csaf.cz/historia>

anarchistickaknihovna.org

1924

VII. kapitola z knihy Mé další vyzrání v Rusku¹

V zemi, kde stát vlastní a kontroluje téměř vše, jako v Rusku, je téměř nemožné žít bez "přízně" vlády. Nicméně já jsem byla rozhodnuta se o to pokusit. Nechtěla jsem přijmout nic, dokonce ani přiděl chleba, z rukou poskvřených krví statečných kronšadtských námořníků.² Naštěstí mi američtí přátelé zanechali nějaké oblečení, které se dalo vyměnit za zásoby. Také jsem dostala peníze od známých ze Spojených států. To mi umožnilo nějaký čas přežít.

V Moskvě jsem se ubytovala v malé místnosti, kde předtím bydlela dcera Petra Kropotkina. Od toho dne jsem žila jako tisíce Rusů - nosila vodu, štípala dříví, myla se a vařila - to vše v malém pokoji. Ale cítila jsem se svobodněji a šťastněji.

Nová ekonomická politika³ přeměnila Moskvu na ohromný obchodní prostor. Obchodování se stalo téměř náboženstvím. Přes noc vznikaly

¹ MY FURTHER DISILLUSIONMENT IN RUSSIA, Garden City, NY: Doubleday, Page & Company, 1924

² Myšleno povstání ze 7. března 1921, kdy námořníci a dělníci z Kronšadtu povstali proti komunistické straně a její loutce - "sovětské" vládě, aby tak vrátili smysl původním záměrům revoluce. Požadovali svobodně volené sověty, propuštění politických vězňů (anarchistů, levých eserů...), svobodu slova, atd. Ruská komunistická strana je však prohlásila za kontrarevolucionáře a nasazené desetitisícové jednotky Rudé armády vzpouru násilně potlačily. Kronšadtské povstání, kterému padlo za oběť přes 10 000 lidí na obou stranách barikády, vyprovokovalo v celé zemi další solidární vzpoury proti bolševické zvlá, bohužel však bez úspěchu.

³ Nová ekonomická politika (NEP) - Novaja ekonomičeskaja politika - prosazena Leninem a zavedena v r. 1921 jako odpověď na hospodářskou krizi, způsobenou 1. světovou válkou, neúrodami, občanskou válkou a do té doby oficiální politikou tzv. válečného komunismu - uplatňovaná v SSSR do r. 1928. Znamenala znovuzavedení tržních principů a tedy radikální ústup od revolučních myšlenek. Začalo soukromé podnikání, zčásti malé podniky se pronajímaly, někdy dokonce bývalým majitelům. Již začátkem r. 1922 bylo takto pronajato 10 000 podniků. K obnově trhu měla přispět i měnová reforma, při které byly postupně nahrazeny bezcenné sovětské papírové ruble (sovznaky) novým oběživem (červonce). Měnová reforma urychlila likvidaci do té doby převažující naturální směny. "Nepmeni" - novodobí kapitalisté - vydělávali prodejem drahého a luxusního zboží (objevily se zahraniční výrobky, bulvární romány, knihy se sexuální tematikou...) stejně dobře, jako předrevoluční burziáni či podnikatelé a stejně jako oni i peníze rozhazovali - v nočních podnicích a kasínech. NEP tak byla jen další bolševickou zradou socialistických ideálů, vytvářela mimo již existující politické elity z řad komunistů nové elity - podnikatelské. I když nelze popřít, že hospodářství během dvacátých let ožilo, je velmi pravděpodobné, že by se tak stalo i bez degradace revolučních výdobytků - po válce vždy automaticky přichází konjunktura. Stalin a bolševičtí vůdci NEP začali považovat za překážku rychlé industrializace země a opustili ji ve prospěch politiky nucené kolektivizace zemědělství a přednostního rozvoje těžkého průmyslu.

Byl to člověk velkého nadání, jemný a soucitný. Nebyl nikým, kdo by mohl podporovat banditismus.

Černého matka se opakovaně ptala na Osobním oddělení (speciální sekce Čeky) na osud svého syna. Pokaždé jí řekli, ať přijde další den; konečně získala povolení, aby jej mohla spatřit. Jak se ukázalo později, v době, kdy dostala tento slib, byl již Černý zastřelen. Po jeho smrti úřady odmítly předat tělo příbuzným nebo přátelům k pohřbu. Vytrvale se šířily zvěsti, že Čeka nezamýšlela Černého popravit, ale že zemřel na následky mučení.

Fanja Baron byla typem ruské ženy, která svůj život zasvětila myšlence humanity. V Americe věnovala anarchistické propagandě téměř všechnen volný čas i většinu hubeného výdělku z továrny. Několik let poté, když jsem ji potkala v Charkově, se její nadšení a oddanost ještě zintenzívnily díky perzekucím, které musela ona i její soudruzi snášet po návratu do Ruska. Byla to žena s nezlomnou odvahou a velkorysým duchem. Dovedla se zhostit těch nejtěžších úkolů a bylo-li to třeba, slitovat se a bez jakéhokoli sobectví rozdat i poslední krajíc chleba. Fanja i přes obtížné podmínky pro cestování projížděla celou Ukrajinou, aby šířila myšlenky Nabatu - organizujícího dělníky a rolníky, nebo aby pomáhala svým vězněným soudruhům. Stala se jednou z obětí razie v Butyrki, když byla vlečena za vlasy a těžce zbita. Po úprku z Rjazanské věznice šla pěšky do Moskvy, kam dorazila jen v cárech a zcela bez peněz. Zoufalá situace ji donutila hledat úkryt v domě svého švagra, kde byla objevena Čekou. Tato žena velkého srdce, která sloužila sociální revoluci celý život, byla zabita lidmi předstírajícími obranu revoluce. Sovětská vláda, která zabila Fanju Baron, zanechala stigma banditismu na památce mrtvé oběti.

trvalo by měsíce, než by se podařil vyprázdnit a navíc jsme neměly žádné prostředky potřebné k renovacím. Někteří členové výboru také cítili, že by Kropotkinovo muzeum nemělo být na území bolševického Ruska tak dlouho, dokud zde bude zuřit despotismus a věznice budou plné politické opozice.

Když jsem byla na krátké návštěvě Petrohradu, moskevský byt, ve kterém jsem měla pronajatou místnost, byl prohledán Čekou. Dověděla jsem se, že byla nastražena obvyklá léčka a že každý, kdo tam přišel, byl zatčen. Navštívila jsem Ravičovou, abych protestovala proti takovým praktikám a řekla jsem jí, že jestli bylo cílem dostat mě do vazby, tak jsem na to připravena. Ravičová o tom nic neslyšela, ale slíbila se zkontaktovat s Moskvou. Za několik dní mě informovali, že Čekisti opustili byt a zatčení přátelé budou propuštěni. Většina jich byla osvobozena nedlouho po mém návratu domů. Ve stejné době bylo v různých částech hlavního města zatčeno mnoho anarchistů a nebylo možné sehnat žádné zprávy o jejich osudu nebo o důvodech jejich zadržení. O několik týdnů později, 30. srpna, Moskevské Izvestia otiskly oficiální oznámení Čeky týkající se "anarchistického banditismu", které informovalo, že deset anarchistů bylo zastřeleno jako "bandité" a to bez jakéhokoli soudního projednání.

Maskovat vlastní barbarský postup proti anarchistům jednotným obviněním z banditismu se stalo zavedenou politikou bolševické vlády. Toto obvinění bylo použito prakticky proti všem zatčeným anarchistům a mnohdy i proti pouhým sympatizantům. Velmi vhodná metoda, jak se zbavit nežádoucích osob; takto mohl být kdokoli v tajnosti popraven a pohřben.

Mezi deseti oběťmi byli i dva velmi známí ruští anarchisté, jejichž idealismus a celoživotní oddanost humanitě obstály i při takových zkouškách, jakými byly carské žaláře i exil a také perzekuce a utrpení v jiných státech. Byli to Fanja Baron, které se několik měsíců předtím podařilo uniknout z Rjazanské věznice a Lev Černyj, který strávil za starého režimu mnoho let života v katorze a exilu. Bolševici neměli odvahu říci, že zastřelili Lva Černého; v seznamu popravených byl uveden jako "Turčaninoff", což bylo jeho skutečné jméno, které však neznali dokonce ani někteří nejbližší přátelé. Černyj byl znám po celém Rusku jako nadaný básník a spisovatel. V r. 1907 vydal originální dílo o "asociačním anarchismu" a od svého návratu ze Siberie v r. 1917 získal jako přednášející a zakladatel "Federace duševních pracujících" širokou popularitu mezi moskevskými pracujícími.

nové krámy a obchody, ve kterých se tajemně hromadily delikatesy, jež Rusko nespátřilo roky. K prodeji bylo vystaveno množství másla, sýrů a masa; koupit se daly moučnický, tropické ovoce i cukrovinky rozličných druhů. V budově Prvního Sovětu byla otevřena jedna z největších prodejen cukrářských výrobků. Muži, ženy i děti s přilepenými tvářemi a hladovými očima stáli a upřeně zírali do výkladních skříní, diskutujíc o velkém divu: co ještě včera bylo považováno za nenáviděný poklesek, nyní se před nimi ukazovalo veřejně a v souladu s právem. Jednou jsem zaslechla vojáka rudých, jak říká: "Je tohle to, proč jsme dělali revoluci? Pro toto umírali naši soudruzi?" Slogan "Vezměte si nakradeně" (Oberte lupiče) byl přeměněn na "Respektujte krádež" (Respektujte lupiče); znovu byla vyhlášena posvátnost soukromého vlastnictví.

Rusko tím pozvolna vzkřísilo sociální podmínky, které měla velká revoluce zničit. Ale návrat ke kapitalismu v žádném případě nezměnil bolševický přístup k levicovým prvkům. K rozvoji průmyslového života Ruska se podporovaly buržoazní ideje a praktiky, zatímco revoluční tendence byly potlačovány stejně jako předtím.

Hlavní raze na anarchisty proběhly v souvislosti s Kronštadtem v Petrohradu a Moskvě. Tyto oběti zaplnily věznice. Téměř každý známý anarchista byl zatčen; anarchistická knihkupectví a kanceláře, kde se tiskl "Golos Truda"⁴, byly v obou městech uzavřeny a zapečetěny Čekou.⁵ Ukrajnští anarchisté, zatčení v předvečer charkovské konference (ačkoli měli po dohodě bolševiků s Machnem⁶ garantovanou beztrestnost), byli převe-

⁴ Golos Truda - původně týdeník anarchosyndikalistické organizace Svazu ruských pracujících ve Spojených státech a Kanadě. V květnu 1917 se redakce rozhodla pro přesídlení do Ruska, kde začal Golos Truda vycházet v Petrohradu. Stal se informačním prostředkem Svazu anarchosyndikalistické propagandy, který šířil mezi pracujícími myšlenky revolučního syndikalismu. Pod šéfredaktorským vedením V. M. Eichenbauma (Volina) se stal ústředním anarchosyndikalistickým časopisem revoluční éry, s 25 000 čtenářským dosahem.

⁵ Čeka - sovětská tajná policie - později tzv. GPU a od konce r. 1922 OGPU. Založil ji polský šlechtic Felix Dzeržinskij. Proslula strašlivými "metodami práce" při likvidaci politických odpůrců (i z řad anarchistů). Již v r. 1921 vydalo vedení Čeky směrnice o zesílení represí proti tzv. buržoazním živlům, které se staly podkladem pro potlačení veškeré opozice vůči vládoucí bolševické straně.

⁶ Nestor Ivanovič Machno (1889 - 1934) - ukrajinský anarchista a "vůdce" rolnických jednotek, kterého právě Emma Goldman jednou nazvala "nejpitoresknější a nejživější osobností, kterou vynesla do popředí revoluce na Jihu". Rodák z Guljaj Pole se již v 17 letech přidal k místní anarchokomunistické skupině a o dva roky později byl odsouzen za účast na teroristickém útoku k doživotnímu vězení v Butyrkách. Po únorové revoluci v r. 1917 byl propuštěn a zapojil se do revolučních přeměn. Nezávislé partyzánské skupiny, bojující

zeni do Moskvy a umístění v Butyrki; tento romanovský žalář opět sloužil starému účelu - dokonce zbavil svobody i některé revolucionáře, kteří zde byli vězněni již dříve. Zanedlouho bylo známo, že politické vězně v Butyrki fyzicky napadali členové Čeky a že byli v tajnosti deportováni na neznámá místa. Moskvu velmi pobouřilo zmrtvýchvstání nejhorších vězeňských metod carismu. Moskevský sovět byl interpelován, rozhořčení delegace bylo tak velké, že byli zástupci Čeky na pódiu překřičeni. Několik moskevských anarchistických skupin zaslalo úřadům ostrý protest, z něhož budu částečně citovat:

“Níže podepsané anarchosyndikalistické organizace po pečlivém zvážení situace, která vznikla v souvislosti s persekcí anarchistů v Moskvě, Petrohradu, Charkově a jiných městech Ruska i Ukrajiny, včetně násilného potlačování anarchistických organizací, klubů, publikací, atd., tímto způsobem vyjadřují svůj rozhodný a energický protest proti despotickému umlčování nejen každé agitační a propagandistické aktivity, ale dokonce i veškeré kulturní práce anarchistických organizací.“

Systematický lov na anarchisty obecně, a na anarchosyndikalisty především, zapříčinil, že je každé vězení a každý žalář v Sovětském Rusku plný našich soudruhů, což se shoduje s Leninovou řečí na X. kongresu ruské komunistické strany. Při této příležitosti Lenin oznámil, že musí být vyhlášena nejnemilosrdnější válka proti “maloburžoazním anarchistickým prvkům”, jak je sám pojmenoval, které podle něj rozvíjejí (dokonce i v samotné komunistické straně) “anarcho-syndikalistické tendence u pracujících.” Ode dne, kdy Lenin učinil toto prohlášení, byl bez sebemenší příčiny nebo vysvětlení zatčen bezpočet anarchistů po celé zemi. Vězněným soudruhům nebylo sděleno žádné obvinění, někteří z nich byli odsouzeni k dlouhým trestům bez výslechu či soudního projednání věci a v nepří-

proti rakousko-uherským vojskům, se shromáždily pod jeho vedením. Povstalecká armáda Ukrajiny, jak se vojsko nazývalo, se stala důležitým aktérem i během občanské války v boji proti “bílé” armádě generála Děnikina. Se stále rostoucí zvlí bolševiků se i machnovci dostávali do konfliktů s všemocnou komunistickou stranou. Nejprve byli prohlášeni za bandity, později je Trockij postavil mimo zákon. Bolševický režim, který se děsil anarchistického vlivu a rolnických povstání, nakonec přistoupil k otevřené fyzické likvidaci machnovských velitelů. Machnovci se podařilo uprchnout do Rumunska a později přesídlit do Francie, kde přispíval do emigrantského anarchistického časopisu “Dělo Truda”. Byl také členem stejnojmenné skupiny, v jejímž rámci v r. 1926 vyšel důležitý dokument “Organizační Platforma libertinských komunistů”. Platforma, k níž se přihlásili mimo Machna i Petr Aršinov či Ida Mettová, byla mimo jiné reakcí na průběh revolučních událostí v Rusku a kritizovala tehdejší roztržitost, “izolaci” a disfunkčnost ruského anarchistického hnutí, postaveného tvář v tvář bolševickému teroru.

že se máme připravit s věcmi na cestu. Chtějí nás opět poslat jinam. Nevíme kam.

T. (podpis)

Poté, co se okolnosti razie v Butyrki staly známé, uspořádali studenti z Moskevské univerzity protestní shromáždění a schválili rezoluci odsuzující takové násilí. Následkem toho byli zatčeni studentští vůdci a uzavřena univerzita. Studentům, kteří v Moskvě trvale nežili, bylo nařídáno opustit pod pohrůzkou ztráty dávek do tří dnů město. I když se studenti dobrovolně vzdali svých dávek, vláda trvala na jejich vyhoštění z hlavního města. Později, když byla univerzita znovu otevřena, děkan Preobrazněnsky varoval studenty, aby se zdrželi jakýchkoli politických projevů, jinak budou z univerzity vyloučeni. Někteří ze zatčených studentů, mezi nimi i pár dívek, byli posláni do vyhnanství za univerzální trestný čin - členství v kruhu, jehož cílem bylo studovat práce Kropotkina a dalších anarchistických autorů. Dědicové trůnu vzkřísili v bolševickém Rusku carské metody.

Po smrti Petra Kropotkina¹⁰ (8. února 1921 - pozn. překl.) se jeho přátelé a soudruzi rozhodli založit Kropotkinovo muzeum, které mělo oslavovat památku velkého anarchistického učitele a podporovat jeho myšlenky a ideály. Přestěhovala jsem se do Moskvy, abych pomohla s organizací navrženého památníku, ale zanedlouho se muzejní výbor dohodl, že v nejbližší době nebude možné projekt realizovat. Všechno podléhalo státnímu monopolu, nic se nedalo udělat bez žádosti u úřadů. Přijmout vládní pomoc by znamenalo záměrně zradit Kropotkinův odkaz, neboť on sám během života nepřetržitě odmítal státní podporu. Jednou, když byl nemocen a v nouzi, nabídla mu bolševická vláda velkou finanční částku za autorská práva k jeho dílům. Kropotkin odmítl. Byl sice nucen přijmout v nemoci přiděly a lékařskou asistenci, nikdy ale nesouhlasil s tím, aby jeho práce publikoval stát, ani s jinou formou státní pomoci. Muzejní výbor zaujal stejný postoj. Přial od moskevského sovětu pouze rodný dům Kropotkina, který měl být přeměněn v jeho muzeum a nic dalšího již od vlády nežádal. Dům byl ale v té době obsazen vojenskou jednotkou;

¹⁰ Petr Alexejevič Kropotkin (1842 - 1921) - jedna z největších osobností anarchistického hnutí, propagátor anarchistického komunismu. (vyobrazen na předešlé straně). Zemřel 8. února 1921, poté, co na sklonku života žil prakticky izolován v Dimitrovu nedaleko Moskvy. Kropotkinova pohřbu, který se stal na dlouhou dobu posledním veřejným protestem anarchistů v Rusku, se zúčastnily tisíce lidí.

pověděla represemi proti všem anarchistům. Ale navzdory krutým zkušenostem a mukám pod režimem bolševiků většina anarchistů vytrvale lpěla na rukou, které ji byly. Bylo zapotřebí násilí v Kronštadtu, aby se probudili z hypnotického okouzlení bolševickými pověrami.

Moc korumpuje a ani anarchisté nejsou výjimkou. V zájmu pravdy je třeba připustit, že se jistí anarchisté demoralizovali; velká většina si však udržela svou bezúhonnost. Ani bolševickými persekucemi či neustálými pokusy o uplácení výhodnými pozicemi se všemi výhodami se nepodařilo většinu z nich odvést od anarchistických ideálů. Proto byli anarchisté neustále týráni a vězněni. Jejich život ve vězení představoval nepřetržitá muka; ve většině věznic vládly poměry starého režimu a pouze kolektivní boj politických příležitostně vedl k reformám a zlepšení situace. Než se ale podařilo donutit úřady k nějakým ústupkům, bylo zapotřebí v Butyrki opakovat "obstrukce" a hladovky. Političtí vězni se domohli fungování "univerzity", organizované výuky a povolení návštěv a příjmu potravinových balíčků. Ale Čeka se s takovými "svobodami" nehodlala smířit. Náhle, bez varování, byl učiněn konec slušnému zacházení; Butyrki byly napadeny a 400 vězňů z různých revolučních křídel násilně vyhnáno z cel a převezeno do jiných trestnic. Zpráva, obdržaná od jedné z obětí a datovaná 27. dubnem, je následující:

Koncentrační tábor Rjazan

V noci 25. dubna jsme byli napadeni rudými vojáky a ozbrojenými Čekisty, přinuceni se obléknout a připravit se na opuštění Butyrki. Někteří z politických, obávajíc se poprav, odmítli odejít a byli surově zbiti. Hlavně ženám bylo ubližováno, některé vlekli za vlasy dolů po schodech. Mnozí utrpěli vážná zranění. Já sama jsem byla tak těžce bita, že se celé mé tělo proměnilo v jednu velkou bolest. Byli jsme vytaženi v nočním oblečení a vhozeni do vagónů. Kamarádi z naší skupiny nevěděli nic o ostatních politických, včetně menševiků, sociálních revolucionářů, anarchistů a anarchosyndikalistů.

Deset z nás, mezi nimi i Fanja Baron, bylo převezeno sem. Podmínky v tomto vězení jsou nesnesitelné. Žádný pohyb, žádný čerstvý vzduch; všude plno špíny, štěnic a vši. Rozhodli jsme se vyhlásit hladovku za lepší zacházení. Bylo nám řečeno,

tomnosti. Podmínky při trestu odnětí svobody jsou neobyčejně ohavné a brutální. Jeden z uvězněných, soudruh Maximov⁷, se po mnoha marných stížnostech na nesnesitelné hygienické podmínky, ve kterých byl nucen žít, rozhodl pro hladovku jako jediný možný způsob protestu. Jiný soudruh, Jarčuk, propuštěný po šestidenním věznění, byl brzy znovu zatčen bez vznesení jakéhokoliv obvinění.

Podle hodnověrných informací, které jsme obdrželi, mají být někteří z uvězněných anarchistů odvezeni do věznice v Samaře, daleko od domova a přátel a tím jim má být odeprána i ta malá soudružská pomoc, kterou by od nás mohli získat na místech bližších jejich domovu. Otřesné podmínky ve vězeních zase donutili mnohé další soudruhy vyhlásit hladovku. Jeden z nich poté, co nejedl 12 dní, vážně onemocněl.

Na našich soudruzích je ve vězeních dokonce praktikováno i fyzické násilí. Prohlášení anarchistů z věznice Butyrki v Moskvě, podepsané 38 soudruhy a zaslané výkonnému výboru Všeruské mimořádné komise k 16. březnu, kromě dalšího obsahuje následující údaj: "15. března byl ve věznici zvláštního oddělení Mimořádné komise brutálně napaden a zbit vašim agentem Magem a jeho pomocníky soudruh T. Kaširin, a to za přítomnosti vězeňského dozorce Dookisse."

Vláda kromě věznění a fyzického násilí na soudruzích vede systematickou válku proti naší vzdělávací práci. Bylo uzavřeno mnoho z našich klubů, stejně tak i moskevská kancelář - vydavatelství - anarchosyndikalistické organizace Golos Truda. Obdobný "hon" se odehrál i 15. března v Petrohradu. Řada anarchistů byla bezdůvodně zatčena, tiskárna Hlasu práce byla uzavřena a tamní pracovníci uvězněni. Přestože proti zatčeným soudruhům nebyla vznesena žádná obvinění, jsou stále ve vězení.

Tato nesnesitelná autokratická taktika vlády směrem k anarchistům je nepochybně důsledkem celkové politiky bolševického státu, při výhradní kontrole komunistické strany, s ohledem na anarchismus, syndikalismus a spřízněné směry.

Tyto okolnosti nás nutí pozvednout hlas k mohutnému protestu proti panickému a brutálnímu potlačování anarchistického hnutí vládou bolševiků. Zde v Rusku je náš hlas oslaben. Je umlčován. Politika vládnoucí

⁷ Grigorij. P. Maximov - významný ruský anarchosyndikalistický teoretik, redaktor časopisu "Rabočij Put". Při bolševických čistkách proti politické opozici v r. 1921 byl zatčen a uvězněn. K jeho propuštění došlo až po systematickém nátlaku anarchistických soudruhů (i Emmy Goldman a Alexandra Berkmana) na Lenina a Dzeržinského. Po propuštění z vězení musel spolu s dalšími opustit jako doživotní vyhnanec Rusko.

komunistické strany má zničit každou možnost i úsilí o anarchistickou aktivitu nebo propagandu. Ruští anarchisté jsou tak přinuceni existovat v podmínkách “úplně morální hladovky”, vláda nás připravila o možnost provést dokonce i ty plány a projekty, kterým ještě nedávno sama přislíbila pomoc.

Jasněji než kdy dříve si uvědomujeme pravdivost našich anarchistických ideálů a naléhavou potřebu jejich aplikace v běžném životě; jsme přesvědčeni, že revoluční proletariát z celého světa je s námi...”

Po únorové revoluci se ruští anarchisté vrátili z různých zemí zpět do Ruska, aby se věnovali revolučním aktivitám. Bolševici přijali anarchistický slogan “Továrny dělníkům, půdu rolníkům”, čímž si získali jejich sympatie. Anarchisté začali v bolševicích vidět mluvčí sociální i ekonomické emancipace a spojili s nimi své síly.

Během říjnového období pracovali ruku v ruce s komunisty a bojovali po jejich boku při obraně revoluce. Poté však přišel Brest-Litevský mír⁸, ve kterém mnozí anarchisté spatřovali zradu revoluce. Bylo to pro ně první varování, že na bolševických aktivitách není vše v pořádku. Ale Rusko bylo stále ještě vydáno napospas zahraniční intervenci a anarchisté cítili, že musí pokračovat ve spolupráci při boji proti společnému nepříteli.

V dubnu r. 1918 přišla další rána. Na příkaz Trockého napadlo v Moskvě dělostřelectvo anarchistické centrály, někteří anarchisté byli zraněni, mnozí zatčeni a veškeré anarchistické aktivity byly “likvidovány”. Toto zcela neočekávané násilí později vedlo k odcizení anarchistů a vládnoucí strany. Ale stále ještě většina z anarchistů trvala na spolupráci s bolševiky; věřili, že by odvrácení se od současného režimu, navzdory vnitřním perzekucím, znamenalo pracovat ve prospěch kontrarevolučních sil. Anarchisté se podíleli na každé sociální, vzdělávací i ekonomické práci; aby pomohli Rusku, pracovali dokonce i ve vojenských odděleních. V rudých gardách, u dobrovolnických pluků a později v Rudé armádě; jako organizátoři a provozní ředitelé továren a obchodů; jako šéfové výborů nebo učitelé - všude anarchisté zastávali obtížné a odpovědné pozice. Někteří z

⁸ Brest - Litevský mír - separátní mír uzavřený 3. března 1918 s ústředními mocnostmi, který pro Rusko znamenal odtržení rozsáhlého území - Polska, Litvy, části Běloruska a Lotyšska, Ukrajiny... a dále hospodářské obtíže, když jej připravil o ukrajinskou obilnici, zásoby kovů či uhelné revíry. Navíc Rusko odřízl i od přístupu k Černému moři. Proti brestlitevskému míru se pozvedla opozice z řad sociálních revolucionářů. Také anarchisté jej kritizovali jako “kompromis s německým imperialismem”. Protibolševické vzpoury a povstání byly brutálně potlačeny.

nejschopnějších mužů, kteří pracovali v zahraniční kanceláři s Čičerinem a Charkanem a v různých tiskových výborech, se stali diplomatickými zástupci bolševiků v Turkestánu, Bokhaře a republikách Dálného východu. Napříč Ruskem anarchisté pracovali s bolševiky a pro ně, ve víře, že napomáhají revoluci. Ale jejich oddanost a nadšení nezabránilo komunistům v neúprosném pronásledování anarchistického hnutí.

Nezvyklá situace a zmatek idejí, vytvořených všemi revolučními kruhy při bolševickém experimentu, rozdělily anarchistické síly v Rusku do různých frakcí, čímž oslabily jejich vliv na průběh revoluce. Existovalo mnoho skupin, které bojovaly samostatně a zápasily marně proti hroživé mašinérii, u jejíhož zrodu stály. V husté politické mlze mnozí anarchisté ztratili smysl pro kontrolu; nebyli schopni rozlišovat mezi bolševiky a revolucí. V zoufalství byli někteří přinuceni k podzemním aktivitám - stejně jako předtím za carského režimu. Ale taková práce se za nových vládců stala mnohem náročnější a riskantnější, navíc otevřela prostor pro provokatérské machinace. Nejvyzrálejší anarchistické organizace jako ukrajinský Nabat⁹, Golos Truda v Petrohradě a Moskvě a Volnij Trud - poslední dvě s anarchosyndikalistickým směřováním - ve své práci pokračovaly veřejně a nejlépe, jak mohly.

Naneštěstí, ale vzhledem k okolnostem zcela nevyhnutelně, někteří “zlí duchové”, vyplavení na břeh revolučním přílivem, našli cestu do anarchistických šiků. Byly to typy lidí, pro které revoluce znamenala pouze destrukci, občas dokonce i osobní prospěch. Účastnili se pochybných stíhání a - když byli sami zatčeni a jejich životy byly ohroženy - často zradili a přidali se k Čece. Tomuto škodlivému plevelu se dařilo zejména v Charkově a Oděse. Anarchisté se ve velkém jako první postavili proti takovému žvlům. Bolševici, vždy dychtící po tom, aby si zajistili úslužnost od osamělých anarchistů, systematicky překrucovali fakta. Anarchistickému hnutí jako takovému škodili, pronásledovali jej a doslova proti němu štváli. Bomba, vhozená během zasedání moskevské organizace komunistické strany v září r. 1919, byla pouhým následkem komunistických lstí a despotismu. Byl to akt protestu, na kterém spolupracovaly různé politické směry. Anarchistické organizace Golos Truda a Volnij Trud v Moskvě veřejně vyjádřily své odsouzení takových metod, vláda však od-

⁹ Nabat - ukrajinská anarchistická Konfederace Nabat, která vydávala i stejnojmenný časopis, jakož i další regionální tiskoviny, proklamace, atd. Stála na principech “sjednoceného anarchismu”, snažila se zahrnovat různé názorové proudy anarchismu. Ústředí měla v Charkově, další pobočky i v Kyjevě, Oděse a dalších městech.